

Gliwice, 01.07.2024

dr hab. inż. arch. Tomasz Wagner prof. P.Ś.

Wydział Architektury Politechniki Śląskiej,
Katedra Projektowania Architektury
Mieszkaniowej i Użyteczności Publicznej,
ul. Akademicka 7/407a, 44-100 Gliwice
tomasz.wagner@polsl.pl

RECENZJA

OCENA PRZEDSTAWIONEGO OSIĄGNIĘCIA HABILITACYJNEGO I DOROBKU NAUKOWEGO DR. INŻ. ARCH. TOMASZA JASTRZĄBA

Podstawa prawna:

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. z 2021 poz. 478). Podstawę opracowania stanowi Uchwała Rady Dyscypliny Naukowej Architektura i Urbanistyka Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej wraz z pismem prof. PP dr hab. inż. arch. Ewy Pruszewicz-Sipińskiej z dnia 1 lutego 2024 nr WA.64.01.2024 w sprawie powołania Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka Panu dr inż. arch. Tomaszowi Jastrząbowi. Recenzja powstała na podstawie dostarczonych materiałów: autoreferatu, monografii, wykazu prac naukowych i dorobku.

WSTĘP

Opinia powstała na podstawie dostarczonych materiałów: monografii, autoreferatu, wykazu prac projektowych, naukowych i dorobku. Pan dr inż. arch. Tomasz Jastrząb jako osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny (o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018.

Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) monografię własnego autorstwa pt.: "PRZESTRZEŃ MIASTA - PRZESTRZEŃ ZAMIESZKANIA. TRANSFORMACJE WSPÓŁCZESNYCH MIAST W KONTEKŚCIE ROZWOJU ARCHITEKTURY MIESZKANIOWEJ" wydana przez Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej w 2023 roku. określonej jako osiągnięcie w przewodzie habilitacyjnym.

Pan Tomasz Jastrząb uzyskał tytuł magistra inżyniera architekta w 1988 roku, na Wydziale Architektury, Budownictwa i Inżynierii Sanitarnej Politechniki Poznańskiej. Stopień naukowy doktora nauk technicznych uzyskał również na Wydziale Architektury, Budownictwa i Inżynierii Sanitarnej Politechniki Poznańskiej w 1998 r. pod kierunkiem promotorskim prof. dr hab. Lecha Zimowskiego. W 1999 roku ukończył Międzynarodowe Studium Planowania Przestrzennego na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej.

W latach 1987-1994 pracował w Zakładzie Teorii i Planowania Przestrzeni, Regionów i Miast w Instytucie Architektury i Planowania Przestrzennego Politechniki Poznańskiej. W latach 1994 - 2002 pracował w Zakładzie Teorii i Planowania Przestrzeni, Regionów i Miast. Od 2002 roku był pracownikiem Katedry Architektury Usługowej i Mieszkaniowej na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej, a w latach 2007-18 jako starszy wykładowca w Zakładzie Architektury Usługowej i Mieszkaniowej, Instytutu Architektury, Urbanistyki i Ochrony Dziedzictwa na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej. Pracował także w Instytucie Architektury i Urbanistyki Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy w latach 2006-13, Kolegium Nauk Technicznych w Wyższej Szkole Gospodarki w Toruniu i współpracował z Wydziałem Architektury i Wzornictwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Obecnie Pan Tomasz Jastrząb od sześciu lat jest adiunktem w Zakładzie Architektury Usługowej i Mieszkaniowej, Instytutu Architektury, Urbanistyki i Ochrony Dziedzictwa na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej.

Habilitant w trakcie wieloletniej działalności łączył tematykę prac naukowych z działalnością projektową. Od 1987 roku pod kierunkiem Jerzego Buszkiewicza uczestniczył w opracowaniu koncepcji, projektów technicznych

i wykonawczych miasteczka Zielone Wzgórze koło Poznania. W trakcie kilkudziesięciu lat działalności projektowej zrealizował ponad 100 projektów obiektów mieszkalnych, zespołów zabudowy jedno i wielorodzinnej, obiektów usługowych i projektów zagospodarowania. W pracach wielokrotnie widoczne jest dążenie do innowacyjnych rozwiązań, twórczych poszukiwań, łączenia z ideami zrównoważonego rozwoju, ochroną środowiska naturalnego i tendencjami ekologicznymi. Pan Tomasz Jastrząb zajmował się także rewitalizacją obszarów staromiejskich, tematyką układów komunikacyjnych, czy rewaloryzacją terenów zielonych. Brał udział w ponad 30 konkursach architektonicznych, dotyczących między innymi Poznania, Kalisza, Kutna, Siedlec, Wągrowca, Konina, Gniezna, Piły, Szczecina (w późniejszym okresie także Głogowa, Kostrzyna nad Odrą). Otrzymał ponad 20 nagród i wyróżnień w konkursach Stowarzyszenia Architektów Polskich i Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa. W 2007 roku został laureatem medalu Komisji Urbanistyki i Planowania Przestrzennego PAN oddział w Poznaniu „Naturea Tutela res necessaria hominum. Pro regionalibus urbanis studiis” za całokształt dokonań w zakresie planowania przestrzennego i urbanistyki. Równoległe z działalnością projektową Habilitant wykazywał się dużą aktywnością naukową, ściśle związaną z profilem projektów, w których brał udział. Był aktywnym uczestnikiem licznych konferencji naukowych, publikując wyniki badań w czasopiśmie i materiałach konferencyjnych. Rezultaty badań były prezentowane na konferencjach naukowych (Poznań, Bydgoszcz, Szczecin, Kraków), warsztatach urbanistycznych oraz podczas sesji naukowych Komitetu Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Oddziału PAN w Poznaniu oraz Międzynarodowego Studium Podyplomowego Planowania Przestrzennego Politechniki Poznańskiej (1999 - 2013). Podsumowanie jego prac badawczych to jednakże głównie monografie: opublikowana w 2009 roku pt: „Struktury urbanistyczno – architektoniczne w procesie przekształceń przestrzeni współczesnych miast na przykładzie Poznania” oraz w 2014 roku: „Urbanistyczno - architektoniczne wyznaczniki jakości współczesnych struktur mieszkalnych. Analiza porównawcza wybranych przykładów poznańskich”, obie opublikowane przez Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej.

Analizując dorobek naukowy i projektowy Habilitanta można dostrzec synergię wynikającą z łączenia teorii z praktyką. W miarę zdobywania kolejnych doświadczeń zawodowych pan Tomasz Jastrząb poszerzał obszary tematyczne publikacji, między innymi o problematykę transformacji obszarów miejskich, struktur urbanistycznych, wpływ tendencji globalizacji architektury, a także problemy wynikające z procesu suburbanizacji, zaniku czytelności przestrzeni, oraz zjawisko degradacji obszarów śródmiejskich.

Podsumowując: Habilitant ma doświadczenie w zakresie pracy dydaktycznej, uprawnienia zawodowe i znaczący dorobek projektowy. Dodając, że od blisko czterech dekad specjalizuje się i aktywnie działa w sferze projektowania należy stwierdzić, iż jest szczególnie wartościowym/pożądanym dydaktykiem, naukowcem i praktykiem zawodu.

DOROBEK NAUKOWY, PROJEKTOWY I ORGANIZACYJNY

Pan dr inż. arch. Tomasz Jastrząb w ciągu 25 lat od uzyskania stopnia naukowego doktora aktywnie działał na polu naukowym, projektowym i dydaktycznym. W trakcie pracy na uczelniach wielokrotnie organizował i koordynował konkursy i warsztaty projektowe, pełnił rolę opiekuna grup studenckich na warsztatach, wypromował blisko 300 prac dyplomowych magisterskich i inżynierskich. Należy tu podkreślić, że praca w Zakładzie Architektury Usługowej i Mieszkaniowej Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej projektanta o tak dużym doświadczeniu projektowym stanowi istotną wartość, przekładającą się z całą pewnością na poziom dydaktyki. Pan dr inż. arch. Tomasz Jastrząb łączy doświadczenie projektowe, z prowadzoną pracą badawczo-naukową. Jak sam twierdzi, a z czym Opiniodawca zgadza się w pełni, ustawiczna własna twórczość projektowa połączona z działalnością na polu naukowym umożliwia konfrontację teorii z praktyką, jest sprawdzoną i skuteczną metodą projektową oraz podstawą do wypracowania w pełni profesjonalnego warsztatu dydaktycznego.

Pan dr inż. arch. Tomasz Jastrząb posiada dorobek (w zakresie danych naukowych) w postaci 541,5 punktów, z czego większość przypada na monografie i rozdziały w monografiach (odpowiednio 140 i 201,5 pkt), a za artykuły w czasopiśmie naukowych 200. Całość dorobku naukowego to 56 publikacji bardzo spójnych tematycznie, ściśle związanych z działalnością naukową i projektową prowadzoną w czasie ich powstania. Na podstawie Google Scholar Habilitant podaje łącznie 53 cytowania (13 po doktoracie) i indeks Hirscha 2. Tematyka prowadzonych badań jest zawsze ściśle związana z doświadczeniami projektowymi autora. W trakcie wieloletniej praktyki zawodowej miał on okazję uczestniczyć w opracowaniach dotyczących różnych form habitatu – od domów jednorodzinnych, przez pojedyncze budynki wielorodzinne, po zespoły i osiedla mieszkaniowe.

Podsumowując tą część opinii dr inż. arch. Tomasz Jastrząb jawi się jako niezwykle doświadczony projektant, ukształtowany przez wybitnych przedstawicieli poznańskiej szkoły architektury, ponadprzeciętną aktywnością na polu projektowym, ma znaczący dorobek i doświadczenie naukowe, projektowe i organizacyjne w zakresie pracy dydaktycznej. W pełni potwierdza to możliwość uznania go za samodzielnego pracownika naukowego.

OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO PRZEDSTAWIONEGO DO OCENY W RAMACH WNIOSKU HABILITACYJNEGO JAKO ZNACZNY WKŁAD W ROZWÓJ DYSCYPLINY ARCHITEKTURA I URBANISTYKA

Osiągnięciem naukowym, które dr inż. arch. Tomasz Jastrząb przedłożył do oceny w ramach wniosku habilitacyjnego jest monografia naukowa, pt. "PRZESTRZEŃ MIASTA - PRZESTRZEŃ ZAMIESZKANIA. TRANSFORMACJE WSPÓŁCZESNYCH MIAST W KONTEKŚCIE ROZWOJU ARCHITEKTURY MIESZKANIOWEJ" wydana przez Oficynę Wydawniczą Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej w 2023 roku. Książka zawiera 9 rozdziałów oraz bibliografię i streszczenia w języku polskim oraz angielskim, całość 317 stron. Jak we

wstępie zaznacza Autor, celem pracy jest ustalenie zależności, jakie zachodzą między jakością, wielkością i lokalizacją obecnie realizowanych struktur mieszkalnych a środowiskiem miejskim oraz cech jakimi powinien się odznaczać się współczesny habitat. Dysertacja ma bardzo rozbudowaną strukturę.

Tomasz Jastrząb zawarł w monografii omówienie współczesnych procesów transformacji w szeregu aspektach, poruszył problem psychospołecznych aspektów kształtowania środowiska zamieszkania i scharakteryzował jego zdaniem najważniejsze tendencje formalno-kompozycyjne oraz współczesne (ostatnie 3 dekady) koncepcje nowych zespołów mieszkalnych (autorski wybór w zakresie, zdaniem Autora, najbardziej twórczych, innowacyjnych rozwiązań w tym zakresie. Habilitant szeroko omówił rozwój struktur mieszkalnych w kontekście oddziaływania na przestrzeń miejską na przykładzie Poznania i aglomeracji poznańskiej. W rozdziale "Parametryzacja i optymalizacja w planowaniu miejskich obszarów mieszkaniowych" Autor porównuje osiedla Zielone Wzgórza, Nowe Żerniki i Wyspa Wież. Najważniejszy rozdział dysertacji to "Autorskie doświadczenia w zakresie kształtowania przestrzeni mieszkalnej" gdzie znajdujemy omówienie sześciu rozwiązań projektowych własnych oraz porównanie osiedla Polanka 2 z innymi strukturami mieszkalnymi Poznania. Analiza ma charakter ogólny i przedstawia podstawowe cechy badanych obszarów w kontekście najbardziej typowych parametrów i zależności. Wykonanie badań ankietowych zrealizowanego w latach 2004–2008 osiedla Polanka wśród mieszkańców ma charakter badania Post Occupancy Evaluation i stanowi konfrontację idei projektowych z oceną użytkowników. Oceny w zakresie lokalizacji, organizacji przestrzeni, jakości architektury, programu użytkowego, rozwiązań komunikacyjnych, zieleni, estetyki, integracyjnego charakteru osiedla i bezpieczeństwa, często zakończone krytycznymi wnioskami Autora stanowią istotną wartość dysertacji, stanowiącą istotny wkład w spojrzenie na tematykę habitatów.

WNIOSEK KOŃCOWY

Zdaniem opiniodawcy dorobek pana dr. inż. arch. Tomasza Jastrzębia jest cenny, obszerny, kreatywny i w konsekwentny sposób łączący działalność zawodową jako Architekta z badaniami naukowymi w zakresie architektury i urbanistyki. Habilitant imponujący dorobek twórczy, który na każdym etapie kariery naukowej przekładał się na tematykę prac naukowych i mimo stosunkowo przeciętnych wskaźników naukometrycznych zasługuje na uznanie i potwierdza gotowość wnioskodawcy do uzyskania stopnia potwierdzającego status samodzielnego pracownika naukowego. Do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną. Zdaniem opiniodawcy, Habilitant wykazał się znaczącym dorobkiem projektowym, który w konsekwentny sposób przez szereg dekad tworzył synergię z pracą naukową. Istotny wkład w rozwój dyscypliny architektura i urbanistyka dr. inż. arch. Tomasza Jastrzębia, zdaniem opiniodawcy, polega na stworzeniu w oparciu o znaczący dorobek projektowy - studium efektywności kształtowania habitatu połączonego z waloryzacją środowiska zbudowanego w zakresie eksploatacji wybranego osiedla, w tym także z udziałem użytkowników i konfrontacją wniosków z ideami sformułowanymi na etapie koncepcyjnym. Podkreślić należy także, iż przedstawione do oceny główne osiągnięcie stanowi cenny materiał ze względu na fakt poddania naukowej analizie bezpośrednio przez samego Twórcę i aktywnego projektanta.

W konkluzji stwierdzam, że wskazane przez niego osiągnięcia naukowe i twórcze spełniają kryteria określone w Ustawie, a tym samym oceniam wniosek habilitacyjny pozytywnie i wnioskuję o dopuszczenie pana dr. inż. arch. Tomasza Jastrzębia do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Tomasz Wagner